

Konkurranseregler og konkurranse på like vilkår

Presentasjon for Norsk Returmetallforening 24. mai 2019

Inger Sommerfelt Ervik

E-post: iner@kt.no

Konkurranseloven

Fusjonskontrollen

- Inngrep mot konkurranseskadelige fusjoner og oppkjøp §16
  - Forbud eller godkjent på vilkår

To forbudsbestemmelser

- Konkurransereglene §10
  - Gebyr, med mulighet for lempning
- Misbruk av dominerende stilling §11
  - Gebyr

Bedriftens ansvar

- Det er bedriftens ansvar at en ikke bryter med konkurransereglene
- Selskapet er ansvarlig for de ansattes handlinger
  - Selv om en ikke vet om ansattes handlinger
  - Kan ikke skylde på «utro tjener»
- Konkurransetilsynet kan ikke forhåndsgodkjenne adferd

■ ■ ■ Reguleringen av avfallshåndtering gjør at selskapene risikerer å handle i strid med konkurranselovgivningen. Andre løsninger må finnes.

Noen må snakke sammen

- Reguleringene innebærer en betydelig etableringsbarriere
  - Krav til returselskap så høye at mindre selskap utestenges
- Innsamlingskrav umulig å treffe 100 prosent
  - Over- eller underoppfyllelse av innsamlingskrav nødvendiggjør koordinering/clearing
  - Fløteskumming?
- Forutsetter samarbeid og informasjonsutveksling mellom returselskapene
  - Kan være i strid med i strid med konkurranseloven
- Godt eksempel på at regulering avler behov for ny regulering – vanskelig avveining mellom ulike mål
- Høy innsamlingsgrad - men kunne det vært gjort til en lavere kostnad?

Hva sier konkurranseloven § 10?

Forbyr **avtaler og enhver form for samordnet opptreden** mellom foretak eller beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak, **når samarbeidet har til formål eller virkning å hindre, innskrenke eller vri konkurransen** merkbart.

Konkurransen forutsetter at markedsaktørene fastsetter sin markedsstrategi og sin markedsatferd på selvstendig grunnlag

- Usikkerhet om hva konkurrentene gjør;
  - ✓ Senker de prisen?
  - ✓ Øker de kvaliteten?
- Behov for å kapre kunden
  - Lave priser
  - Høy kvalitet

Informasjonsutveksling

- Forbudt for konkurrenter å utveksle informasjon som kan **fjerne eller redusere usikkerheten som normalt råder** i forhold til andre foretaks opptreden i markedet
- De mest alvorlige overtredelsene er
  - Prissamarbeid
  - Anbudssamarbeid
  - **Markedsdeling**
  - Utveksling av konkurransesensitiv informasjon
- Trenger ikke være skjult
- Reguleringer kan øke faren for informasjonsutveksling
- Bransjeforeninger og andre treffpunkter kan øke faren for informasjonsutveksling

Informasjonsutveksling

Det er ulovlig å være passiv mottaker av konkurransesensitiv informasjon. Dersom du mottar slik informasjon må du ta klar avstand til informasjonen du mottar. Å velte vinglasset og forlate situasjonen har blitt brukt som eksempel på et tydelig nok tegn på at man tar avstand.

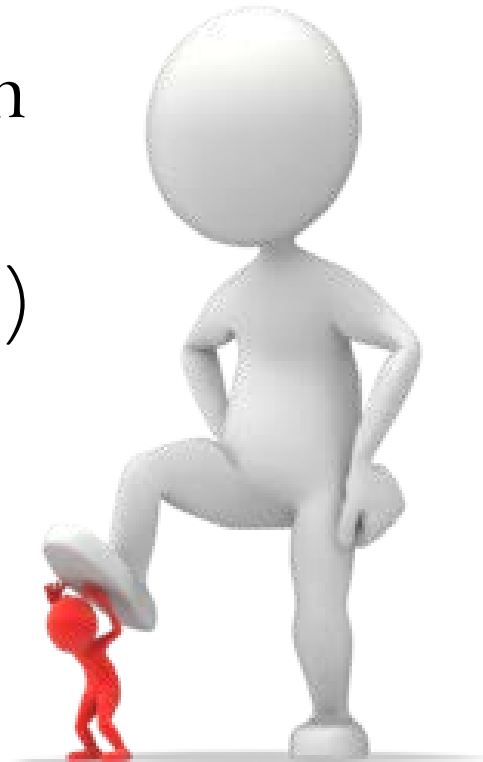
EL-PROFFEN -saken

- Våren 2014 lyste Undervisningsbygg i Oslo ut 4-6 parallelle rammeavtaler på elektroarbeid
- El Proffen/EP Contracting initierte og organiserte samarbeidet mellom de fem konkurrerende medlemsbedriftene
- Fem konkurrenter leverte identiske priser i konkurransen
  - Felles pris-ark og telefonmøte
- De var åpne om samarbeidet overfor oppdragsgiver
  - Undervisningsbygg reagerte på samarbeidet, avviste tilbudene og varslet Konkurransetilsynet

Misbruk av dominerende stilling - §11

- Bedrifter kan være så store at de kan skade konkurransen uten å samarbeide med noen (omtrent 50%)
- Typisk at dette rammer andre aktører i markedet, og sluttkunder indirekte

Avfallsbransjen

Forholdene ligger til rette for dominans

- Reguleringer
- Høye etableringskostnader
- Stordrifts- og samproduksjonsfordeler
- Små geografiske markeder

Verdikjeden for avfall

Misbruk av dominerende stilling

Som hovedregel har leverandører rett til selv å bestemme hvem de ønsker å inngå avtaler med

- **Leveringsnektelser**

Kan være ulovlige dersom

- De medfører at en eksisterende kjøper står i fare for å tre ut av markedet,
- ...og foretaket ikke har en legitim begrunnelse for nektelsen.

- **Rabattordninger**

Kan være ulovlige dersom

- De medfører at andre aktører utestenges (tilbakevirkende trappetrinnsrabatter)
- ..og dette ikke kan begrunnes objektivt i kostnadsgevinster for den dominerende aktøren

- **Eneleverandøravtaler**

Kan være ulovlige dersom

- andre leverandører utestenges helt eller delvis fra markedet
- grad av dominans og andel av markedet den konkurrerende leverandøren utestenges fra er blant de momentene som er av betydning for vurderingen.

- **Produktsammenbinding**

Kan være ulovlige dersom

- et foretak benytter produktsammenbinding for å skaffe seg innpass eller forsterke sin stilling i et annet marked og for eksempel stenger andre aktører ute fra dette markedet.

Konkurransetilsynet gir Telenor 788 millioner i gebyr

Konkurransetilsynet mener Telenor har utnyttet sin dominerende stilling i årene 2010 til 2014 til å hindre at Norge fikk et tredje mobilnett. Telenor er uenig i at de har brutt konkurranseloven.

FOTO: Pedersen, Terje / NTB scanpix

Konkurransetilsynet og direktør Lars Sjørgard ilegger Telenor et stort gebyr. Her under pressekonferansen på Radisson Blu Scandinavia Hotel ved Holbergs plass i Oslo torsdag.

Det viktigste kriteriet er: Adferden er skadelig for konkurransen, uten at den har gevinster som veier opp for dette.

Hvordan jobber Konkurransetilsynet

- Tips/klager
  - Konkurransetilsynet er avhengig av innspill fra dere som kjenner bransjen
  - Innkjøpere og andre som arbeider med anbud, spiller en viktig rolle i bekjempelsen av konkurransekriminalitet.
- Bedrifter søker selv om amnesti (lempning)
  - Helt eller delvis fritak for overtredelsesgebyr

Hvordan forholde seg ved mistanke om brudd på konkurranseloven?

Informasjon: www.konkurransetilsynet.no

ULOVLIG SAMARBEID ▸

Konkurranseregulerende samarbeid – konkurranseloven § 10.

MISBRUK AV DOMINANS ▸

Utnyttelse av dominerende stilling - konkurranseloven § 11.

FUSJONER OG OPPKJØP ▸

Meldinger som er mottatt, til behandling - konkurranseloven § 16.

VEDTAK OG UTTALELSER ▸

Vedtak, avgjørelser og uttalelser fra Konkurransetilsynet.

FORSKNING ▸

Publikasjoner, masteroppgaver og forskningsmidler.

TIPS OSS ▸

Send tips om ulovlig samarbeid eller misbruk av dominerende stilling.

Hvordan forholde seg ved mistanke om brudd på konkurranseloven?

Ta kontakt med Konkurransetilsynet!

ULOVLIG SAMARBEID ▸

Konkurranseregulerende samarbeid – konkurranseloven § 10.

MISBRUK AV DOMINANS ▸

Utnyttelse av dominerende stilling - konkurranseloven § 11.

FUSJONER OG OPPKJØP ▸

Meldinger som er mottatt, til behandling - konkurranseloven § 16.

VEDTAK OG UTTALELSER ▸

Vedtak, avgjørelser og uttalelser fra Konkurransetilsynet.

FORSKNING ▸

Publikasjoner, masteroppgaver og forskningsmidler.

TIPS OSS ▸

Send tips om ulovlig samarbeid eller misbruk av dominerende stilling.

Inger Sommerfelt Ervik

E-post: iner@kt.no

Telefon: 55 59 75 58

Takk for oppmerksomheten!

**ALLE VINNER MED SUNN
KONKURRANSE**

